

LB-2004-15694

INSTANS:	Borgarting lagmannsrett - Dom.
DATO:	2006-11-06
DOKNR/PUBLISERT:	LB-2004-15694
STIKKORD:	Arbeidsrett. Oppsigelse. Arbeidsmiljøloven § 60 nr 1.
SAMMENDRAG:	Oppsigelsen av assistentlege i utdanningsstilling ved Rikshospitalet innen ortopedisk kirurgi var gyldig. Grunnlaget var manglende kirurgiske ferdigheter og manglende utdanningsprogresjon, samt utilbørlig og illojal opptreden, blant annet ved å politianmelde sykehuset, en rekke navngitte kolleger og andre, for til dels alvorlige straffbare forhold, herunder korrupsjon. Beskyldningene i anmeldelsen var fremsatt uten rimelig grunn.
SAKSGANG:	Oslo tingrett TOSLO-2003-7222 - Borgarting lagmannsrett LB-2004-15694. Anke til Høyesterett nektet fremmet, HR-2007-323-U .
PARTER:	A (Advokat Per Danielsen) mot Rikshospitalet HF (Advokat Pål Kvernaas).
FORFATTER:	Lagdommer Hilde Wiesener Haga. Lagdommer Håvard Holm. Tilkalt dommer, tingrettsdommer Jon Karlsrud.

Saken gjelder gyldigheten av oppsigelse av saksøkers arbeidsforhold ved Rikshospitalet samt krav om erstatning for økonomisk og ikkeøkonomisk skade.

Beskrivelsen av sakens bakgrunn er i hovedsak tatt fra tingrettens dom.

A (heretter kalt A) tiltrådte som assistentlege II ved Rikshospitalets Senter for Ortopedi den 3. mai 1999. Stillingen var en utdanningsstilling med varighet på 4 år hvor kandidaten gjennom tjenestetiden skulle kvalifisere seg for spesialistgrad i ortopedisk kirurgi ved å gjennomgå et program bestående av teoretiske kurs og kirurgiskoperativ trening, og for øvrig delta i institusjonens løpende virksomhet.

Før tiltredelse hadde A arbeidet ved Kongsvinger sykehus fra juli 1992 til januar 1993, ved Rikshospitalets kirurgiske avdeling fra januar 1993 til januar 1995 og ved Haukeland sykehus fra januar 1995 til september 1996. Fra september 1996 frem til tiltredelse var hun doktorgradsstipendiat ved Universitetet i Oslo, medisinsk fakultets avdeling for patologi, med kreftforskning som tema. Hun ferdigstilte avhandlingen det første året som assistentlege og disputerte i januar 2000.

Kravene for godkjenning som spesialist i ortopedisk kirurgi er fastsatt av Helsedepartementet etter råd fra spesialistkomiteen i ortopedisk kirurgi. Det kreves 3 år tjenestetid med generell kirurgi, 3 år ved avdeling for ortopedisk kirurgi og ½ år ved nevrologisk eller nevrokirurgisk avdeling. Minimum 2 år av den samlede tjeneste skal utføres ved avdeling hvor det drives utstrakt bruddbehandling. Kravene til kirurgiskoperativ erfaring er fastsatt gjennom en operasjonsliste som spesifiserer hvilke typer operasjoner og hvor mange av disse som må være gjennomført. Minstekravet til antall godkjente operasjoner som førsteoperatør er 620, hvorav minimum 500 innenfor ortopedi.

Rikshospitalets ortopediske avdeling er en videreføring av Kronprinsesse Märthas Institutt (KMI) og Sophies Minde. Avdelingen er inndelt i fire seksjoner, hvorav seksjon for hånd og mikrokirurgi lå til KMI, mens de resterende lå til Sophies Minde. Sophies Minde har historisk vært den bærende, og i den første tiden den eneste, utdanningsinstitusjonen for ortopedisk kirurgi i Norge. Mot slutten av 1990-tallet ble de sentrale kravene til utdanning av spesialistkandidater mer spesifikke, samtidig som aktiviteten ved Sophies Minde og KMI ble mer spesialisert. Dette har gjort det vanskelig å oppfylle alle kravene til arbeids- og operasjonserfaring ved aktivitet på Rikshospitalets ortopediske avdeling alene.

Spesialistutdannelsen i ortopedi er i stor grad basert på deltagelse i institusjonens daglige

aktiviteter. Assistentlegene skal under veiledning og overoppsyn av overlegene assistere disse og og gradvis slippe til i mer selvstendig aktivitet. Assistentlegene inngår i vaktssystemet både på avdelingens poliklinikk og sengepost, men med en overlege som bakvakt. For så vidt gjelder den kirurgiske virksomheten, vil den ansvarlige overlege til enhver tid bestemme hvor langt assistentlegen skal slippe til. Den normale ordning ved avdelingen er at assistentlegene roterer på avdelingens seksjoner om lag hver 6. måned, men likevel slik at det er utstrakt samarbeid mellom seksjonene.

A ble først plassert på seksjon for barneortopedi. Den 31. oktober 1999 søkte hun permisjon for perioden 27. januar 2000 til 31. juli 2000 for å arbeide ved plastikkirurgisk avdeling ved Norrlands Universitetssjukhus i Umeå. Søknaden ble avslått av seksjonsoverlege Olav Reikerås, men avslaget ble etter klage omgjort av Rikshospitalet sentralt. Etter oppholdet i Sverige startet hun i august 2000 på håndkirurgisk seksjon (KMI), og var der i om lag 6 måneder.

A hadde ingen formell veileder frem til hun fikk overlege Anders Walløe, Ullevål sykehus, som veileder fra årsskiftet 2000/2001.

Overlegene ved seksjon for håndkirurgi vurderte hennes kirurgiske ferdigheter som dårlige, hvilket innebar at hun ble gitt lite selvstendig ansvar på operasjonsstuen. I et møte med seksjonsoverlege Magne Røkkum i desember 2000 ble A informert om at situasjonen ville bli rapportert til klinikkdirektør Lars Engebretsen. Det ble avholdt et møte den 27. april 2001 hvor klinikkdirektør Engebretsen, seksjonsoverlege Røkkum og As veileder var til stede. Hun ble anbefalt å søke permisjon for å opparbeide seg erfaring i grunnleggende operasjonsteknikk ved et mindre sykehus, hvilket var i tråd med de råd hennes veileder tidligere hadde gitt. I etterkant av møtet har overlegene ved seksjon for håndkirurgi, i et felles brev av 2. mai 2001, skriftlig bekreftet at hun ble ansett uegnet som ortopedisk kirurg.

Etter As oppfatning var Rikshospitalet forpliktet til å tilby henne den operasjonstrening som skulle til for å bringe hennes ferdigheter på et tilfredsstillende nivå. Hun ønsket ikke å forlate avdelingen og tjenestegjorde fra vinteren 2001 i hovedsak på seksjon for generell ortopedi (hofteortopedi).

I perioden januar 2000 til januar 2002 gjennomførte Rikshospitalet og Ullevål sykehus en forsøksordning hvor institusjonenes ortopediske avdelinger ble slått sammen under navnet Oslo Ortopediske Universitetsklinikk (OOU). Som en følge av sammenslåingen ble det bestemt at assistentlegene skulle rotere mellom de to sykehusene. A mente slik rotering var i strid med hennes tilsetningsavtale og hun motsatte seg dette blant annet ved brev av 22. desember 2000 til overlege Geir Stray Andreassen og seksjonsoverlege Paul Lereim (OOU) og ved brev av 28. desember s.å. til sjefslege Arnt Jakobsen (Rikshospitalet). Hun hevdet at assistentlegene ble forskjellsbehandlet og hun protesterer mot ansettelsen av en kollega. Hun gav videre uttrykk for at OOUs funksjon som utdanningsinstitusjon burde vurderes, særlig fordi hun ikke hadde blitt gitt tilstrekkelig mulighet til å operere. Brevet ble sendt i kopi til Spesialistkomiteen i Ortopedi, Legeforeningen og Juridisk avdeling i Yngre legers forening. Ved brev til Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger av 2. april 2001 ba A om at utlysningen av en utdanningsstilling ved håndkirurgisk seksjon ble trukket tilbake inntil hennes klagesak var ferdigbehandlet. Hun hevdet at utlysningsteksten var feil, og tok opp kollegers ansettelsesforhold ved seksjonen.

A var langtidssykemeldt fra desember 2001 til desember 2002. Sykemeldingen har (delvis) sammenheng med en skade A pådro seg i en bilulykke i Italia i september 1999. Ved spesialisterklæring av 10. mai 2001 ble hun erklært 20-25 % yrkesmessig ufør som ortopedisk kirurg, i hovedsak på grunn av skjelving, stivhet og nedsatt kraft i venstre hånd. Skaden ble meldt som yrkesskade til Statens pensjonskasse 10. juli 2001. Skademeldingen ble underskrevet av Rikshospitalet, men Rikshospitalet har senere ikke villet melde skaden som yrkesskade til Folketrygden.

Den 13. mars 2002 ble det avholdt drøftingsmøte mellom A og personalledelsen ved OOU. A la i møte frem en ny spesialisterklæring hvor hun blir erklært 100 % yrkesmessig ufør som ortopedisk kirurg. Hun ba om permisjon med lønn for å arbeide ved en plastikkirurgisk avdeling i Malmø, eventuelt omplassering på Rikshospitalet (innen plastikkirurgi). Hun ble ikke innvilget dette.

Etter innkalling fra Rikshospitalet ble det 3. juni 2002 avholdt drøftningsmøte etter arbeidsmiljøloven § 57 nr 1 annet ledd. Rikshospitalet ønsket da å avvikle As arbeidsforhold, og As advokat la frem et forslag til avtale mellom partene. En slik avtale kom imidlertid ikke i stand.

Sommeren/høsten 2002 (mens hun fortsatt var sykemeldt) kom A i konflikt med professor B, patologisk avdeling, vedrørende et felles forskningsprosjekt på kreft. Hun mente seg tilsidesatt i prosjektet og at patologisk avdeling hadde konfiskert forskningsmateriale og forskningsresultater som tilhørte henne. I sakens anledning skrev hun brev til avdelingsoverlegen ved patologisk avdeling, Instituttbestyrer ved patologisk institutt, helseministeren, legeforeningen og Sosialdepartementet. I brevet til Sosialdepartementet henstilles departementet om å undersøke om avdeling for patologi, ved professor B, hadde brutt reglene om taushetsplikt ved å involvere samarbeidspartnere som ikke er leger og som ikke var klarert med henne.

A gikk tilbake i 100% stilling fra 1. desember 2002. Hun ble plassert i seksjon for ryggkirurgi og tildelt overlege Lars E Myrseth (håndkirurgisk seksjon) som veileder. De hadde et møte 3. januar 2002 hvor de diskuterte et forslag til utdanningsplan utarbeidet av Myrseth og hvor det var enighet om at A innen 2 uker skulle ajourføre utdanningsplanen, herunder operasjons- og kurslister. Hun fulgte imidlertid ikke opp dette.

Ved brev til Oslo politidistrikt av 6. januar 2003 anmeldte A flere navngitte ansatte ved Rikshospitalet og Ullevål sykehus, Rikshospitalets advokat, samt Den Norske Legeforening for en rekke straffbare forhold, herunder tyveri av åndsverk, brudd på taushetsplikt, korrupsjon og forsøk på bestikkelser.

Oslo politidistrikt henla anmeldelsen primo mars 2003 under henvisning til at anmeldelsens innhold ikke ga rimelig grunn til å etterforske forholdene.

Ved brev av 12. februar 2003 til Statens Helsetilsyn henstilte A om at det ble innledet tilsynssak mot Rikshospitalet på grunnlag av en rekke påståtte uregelmessigheter. Dette gjaldt blant annet kontroll og oppbevaring av A og B preparater samt bruken av preparater som ansatte ved Rikshospitalet og Radiumhospitalet angivelig skulle ha økonomiske interesser i.

Den 18. februar 2003 ble A ilagt en skriftlig advarsel av avdelingssjef Sand Kaastad for å ha innhentet journaler og kopiert pasientdata uten pasientenes eller avdelingsledelsens samtykke, for å ha oppbevart journaler ubeskyttet i et baseområde og for å nekte å opplyse formålet med innsamlingen av pasientdata.

Den 19. mars 2003 ble det avholdt møte mellom A, avdelingssjef Sand Kaastad m.fl. Kaastad gjorde det klart at Rikshospitalet ønsket at As arbeidsforhold ble avsluttet. Drøftingsmøte etter aml § 57 ble holdt 11. april s.å. uten at partene kom til enighet.

A ble skriftlig oppsagt 16. mai 2003. Fra oppsigelsens begrunnelse hitsettes:

Du ble den 19.05.1999 ansatt i en stilling som assistentlege II ved Rikshospitalets senter for ortopedi. Stillingen var en 4 årig utdanningsstilling innen ortopedisk kirurgi. En utdanningskandidat vil også få lagt til tiden som skyldes fravær pga sykdom og forskningspermisjon.

I løpet av de årene som utdanningen varer forventer man en økende progresjon fra kandidaten. Du har nå arbeidet ved de 4 forskjellige seksjonene innen avdeling for ortopedi. Tilbakemeldingene på hvordan du fungerer har vært svært dårlige gjennom 2-3 år, og dette har også vært tatt opp med deg ved flere anledninger. Som bakgrunn for din manglende kirurgiske fremgang har blant annet vært pekt på årsaker som at du kan ha startet noe sent i livet med å utvikle den nødvendige finmotorikk i hendene. Det har også blitt stilt spørsmål om du har den nødvendige « romsans », dvs evne til å se i to plan. Videre har du selv fremlagt spesialisterklæring om at du etter bilulykken den 29.09.1999 bl.a. har skader i armene som blir ansett å være varige.

Det har også vært flere tilfeller hvor du ikke konsulterer overlegene eller bakvaktene hva angår pasienter du har hatt behov for å konferere om når du har poliklinikk eller er på vakt. Du kontakter derimot spesialister på andre avdelinger. Du har gjentatte ganger fått beskjed om å gå

tjenestevei da dette er basis for spesialistopplæring og kvalitetssikring av pasientoppfølging i avdelingen.

Det har vært flere tilfeller hvor du kopierer pasientjournaler som ikke tilkommer deg. På forespørsel fra avdelingsleder har du nektet å gi opplysninger om hvorfor du gjør dette.

Din oppførsel totalt sett gjør at de andre ansatte ved avdelingen føler det utrygt å arbeide sammen med deg.

Videre har du også politianmeldt blant annet flere av lederne ved Rikshospitalet til Økokrim for mistanke om korrupsjon med mer. Saken er for øvrig henlagt av politiet. Slike fullstendig grunnløse påstander gjør at arbeidsgiver ikke lenger anser å ha den tillit som nødvendigvis må være tilstede i et hvert ansettelsesforhold. »

Ved stevning av 27. juni 2003 til Oslo tingrett saksøkte advokat Eric Lindset på vegne av A Rikshospitalet HF med krav om at oppsigelsen anses ugyldig og krav om erstatning for uberettiget oppsigelse. Rikshospitalet tok til gjennmæle og begjærte fratreden, men begjæringen ble trukket tilbake etter at A de facto fratrådte stillingen.

Tingretten avsa 16. februar 2004 dom med slik *domsslutning*:

1. Rikshospitalet HF frifinnes.
2. A dømmes til å betale til Rikshospitalet HF 136.791 - etthundreogtrettisekstusensyvhundreogtittien - kroner innen 14 - fjorten - dager fra dommens forkynnelse med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.

Om det nærmere saksforhold vises til tingrettens dom og lagmannsrettens bemerkninger nedenfor.

A påanket dommen til Borgarting lagmannsrett, og har nedlagt slik *påstand*:

1. Oppsigelsen av A kjennes ugyldig.
2. Rikshospitalet HF dømmes til å betale erstatning/oppreisning etter rettens skjønn.
3. Rikshospitalet HF dømmes til å betale sakens omkostninger for tingrett og lagmannsrett, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.

Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF (som nå er foretakets rette navn) har tatt til gjennmæle, og har nedlagt slik *påstand*:

Prinsipalt

Oslo tingretts dom punkt I stadfestes.

Subsidiært

As ansettelsesforhold opphører på det tidspunkt lagmannsretten bestemmer.

I begge tilfeller

Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF tilkjennes sakens omkostninger for Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett med tillegg av renter i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første punktum fra forfall og til betaling skjer.

Ankeforhandling ble avholdt i Borgarting lagmannsretts hus 10. - 13. oktober 2006. Det ble avgitt partsforklaring og avhørt 13 vitner, hvorav ett partsvitne. Dokumentasjonen fremgår av rettsboken.

A har for lagmannsretten sammenfatningsvis gjort gjeldende:

Oppsigelsen av A må kjennes ugyldig. Den er usaklig og rettsstridig på grunn av feil i faktum og gal saksbehandling. Arbeidsgiver la aldri forholdene tilstrekkelig godt til rette for naturlig progresjon og utvikling, hvilket både skyldes arbeidsgivers eget forhold og utenforliggende forhold som arbeidsgiver uansett har ansvar for. Selv ikke arbeidstakers sykdom ble taklet adekvat. A måtte selv gjentatte ganger etterlyse adekvate tiltak. Det finnes ikke faktisk grunnlag for de oppsigelsesgrunner arbeidsgiver har vist til. Arbeidsgivers handlemåte er preget av en intern konflikt som ikke ble håndtert på en adekvat måte.

Berettiget kritikk ble tatt opp internt av A, uten at arbeidsgiver responderte adekvat og saklig. De anklager som etter hvert ble fremsatt mot henne, bygger på feil faktum. Konfliktnivået tilspisset seg fordi arbeidsgiver sviktet i forhold til lovbestemte plikter.

Dette gjelder både plikten til tilrettelegging, jf arbeidsmiljøloven § 13 og den generelle plikten til å opptre saklig og legge forholdene til rette for øvrig.

A erkjenner at det å inngi politianmeldelse var å gå langt. Men de aktuelle forhold var i det vesentlige resultatløst tatt opp internt, og anmeldelsen var uansett ikke rettsstridig illojal alle forhold tatt i betraktning. I ettertid har det vist seg at det har vært grunnlag for flere av de forhold som er påpekt i anmeldelsen. Anmeldelsen gjelder viktige samfunnsforhold som feilbehandling av pasienter, krenking av opphavsrettigheter i forskning og taushetspliktbrudd, samt mistanke om mulig « melking » av offentlige midler til pasientbehandling. Anmeldelsen beskyttes derfor både av ytringsfriheten og retten til å varsle ansvarlig myndighet. Den må dessuten ses på som et produkt av det konfliktnivået arbeidsgiveren hadde ansvaret for.

Det kreves full lønn frem til domstidspunktet, subsidiært med fradrag for opptjent lønn annetsteds. Det blir hypotetisk og spekulere i hva som ville skjedd per mai 2004, da A etter opprinnelige vilkår skulle fratru. Andre har kommet til, og det er utlyst annen stilling A kunne fått dersom arbeidsgiver hadde opptrådt saklig og forsvarlig. Opphørstidspunkt skal derfor ikke fastsettes.

Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF har for lagmannsretten sammenfatningsvis gjort gjeldende: Oppsigelsen av A er gyldig.

Oppsigelsesgrunnene kan inndeles i tre kategorier. Det anføres for det første at A ikke har vist evne og vilje til å etterkomme de krav og forventninger som med rimelighet kan stilles til henne i stillingen. For det andre har A misligholdt sin plikt til å utføre arbeidet i henhold til arbeidsgivers instruksjoner og ellers i tråd med forsvarlig legevirksomhet. For det tredje har A ved sin adferd opptrådt utilbørlig og illojalt overfor sin arbeidsgiver, sine kolleger og andre.

Oppsigelsesgrunnene utgjør enkeltvis - og samlet - saklig grunn til oppsigelse.

Oppsigelsen er gitt etter en forsvarlig prosess og i tråd med arbeidsmiljølovens saksbehandlingsregler.

Dersom retten kommer til at oppsigelsen er ugyldig, ville arbeidsforholdet opphørt per mai 2004, som var utløpet av den midlertidige tilsetningen. Konsekvensen av ugyldighet blir således at arbeidsforholdet opphører på dette tidspunkt.

Dersom retten kommer til at As tidsbegrensede arbeidsforhold har en bestemt varighet og ikke gjelder fra dato til dato, kan konsekvensen av ugyldighet være at hun skal arbeide den resterende del av tilsetningsperioden på 4 år. Det anføres at et slikt resultat vil være åpenbart urimelig, blant annet fordi A allerede har ervervet en spesialitet i ortopedi fra Island. Opphørstidspunktet bør også i et slikt tilfelle settes til mai 2004.

Dersom retten kommer til at oppsigelsen er ugyldig, anføres at det ikke er grunnlag for erstatning ut over lønnstap frem til arbeidsforholdets avtalte utløp i mai 2004. Det er uansett ikke grunnlag for å tilkjenne erstatning for ikkeøkonomisk tap.

Lagmannsretten er kommet til samme resultat som tingretten, og skal bemerke:

Oppsigelsen av A er begrunnet i flere forhold, som grovt sett kan grupperes i tre kategorier.

Lagmannsretten vil behandle disse kategorier i samme rekkefølge som tingretten.

Når det gjelder spørsmålet om As arbeidsprestasjoner og utdannelsesprogresjon, er lagmannsretten enig i tingrettens konklusjoner, og i det vesentlige i den utførlige begrunnelse som er gitt, jf dommen side 11 siste avsnitt - 14 første avsnitt. Det har ikke fremkommet noe under ankeforhandlingen, som gir grunnlag for en annen vurdering av disse spørsmål, og lagmannsretten vil nøye seg med enkelte tilleggsbemerkinger.

A har for lagmannsretten fokusert sterkt på det forhold at Rikshospitalet ikke i tilstrekkelig grad tilrettela arbeidet og utdannelsesprogresjonen for henne, herunder at hun ikke fikk oppnevnt egen veileder da hun tiltrådte stillingen. Det er på det rene at Rikshospitalet i henhold til Bestemmelser for spesialistutdanningen § 9, 11. ledd skulle sørget for å oppnevne slik veileder for henne. Det legges til grunn at sykehuset, herunder ledelsen ved ortopedisk avdeling, var kjent med regelverket. Seksjonsoverlege Reikerås forklarte for lagmannsretten at ledelsen anså veiledningsfunksjonen godt ivaretatt i praksis gjennom det daglige arbeid på avdelingen, særlig fordi forholdstallet mellom overleger og utdanningskandidater var meget gunstig.

Slik lagmannsretten oppfatter veilederrollen, er denne i utgangspunktet ikke ment å ivareta den daglige og konkrete faglige opplæringsfunksjonen i forhold til kandidaten. Veilederen skal derimot være en samtalepartner og rådgiver i forhold til planlegging og gjennomføring av spesialistutdanningen. Ut fra dette synes det klart at den praksis som ble fulgt på ortopedisk avdeling på det tidspunkt A tiltrådte, heller ikke reelt oppfylte veilederordningens intensjon.

Lagmannsretten kan imidlertid ikke finne godtgjort at det er årsakssammenheng mellom unnlattelsen av å oppnevne veileder for A ved tiltredelsen og det forløp hennes ansettelsesforhold ved sykehuset fikk. As opptreden gjennom hele ansettelsesforholdet viser etter rettens syn at hun har truffet sine valg ut fra egen overbevisning, og at hun i svært liten grad har vært mottakelig for faglige råd fra andre.

Illustrerende i så måte, er det forhold at A allerede høsten 1999 søkte om permisjon for å arbeide ved Norrlands Universitetssjukhus i Umeå. I følge seksjonsoverlege Reikerås vil det alltid ta en viss tid før nye kandidater ved en seksjon får anledning til å operere. Dersom A hadde fortsatt ved Rikshospitalet, kunne hun i følge Reikerås på dette tidspunkt regne med i større grad å slippe til ved operasjoner. I stedet valget hun å hospitere ved et nytt sykehus, hvor hun ikke kunne påregne å få anledning til å operere i løpet av hospitantperioden. Det fikk hun etter det lagmannsretten forstår heller ikke. As permisjonssøknad ble på faglig grunnlag avslått av seksjonsledelsen, men etter klage ble søknaden innvilget av personalavdelingen. Selv om vedkommende avdeling ved sykehuset i Umeå drev med håndkirurgi - som var As særlige interesseområde - kan det vanskelig ses at dette oppholdet i særlig grad brakte A videre mot norsk spesialitet i ortopedisk kirurgi.

Et sentralt problem i forhold til As svake utdannelsesprogresjon var hennes mangelfulle generelle kirurgiske erfaring på tiltredelsestidspunktet. Det er ikke dokumentert eller på annen måte opplyst hvor mange godkjente operasjoner hun på dette tidspunkt hadde som førsteoperatør, men det er ikke holdepunkter for at det var særlig mange. Hun fikk i løpet av ansettelsestiden flere råd fra sine foresatte ved sykehuset, som hovedsakelig hadde som siktemål å bøte på dette forhold. Dette må også ses i sammenheng med at spesialistutdanningen krever minimum to års tjeneste ved avdeling hvor det drives utstrakt bruddbehandling, hvilket A ikke hadde da hun tiltrådte stillingen ved Rikshospitalet. Det legges til grunn at A ble rådet til å søke slik tjeneste og at hun i denne forbindelse ville fått permisjon fra Rikshospitalet for å arbeide ved annet sykehus. Etter opprettelsen av OOU ville A dessuten kunnet tilegne seg slik erfaring fra Ullevål sykehus, men det må legges til grunn at A ikke viste interesse for dette.

Det må videre legges til grunn at A heller ikke viste interesse for flere områder innenfor den ortopediske kirurgi, jf tingrettens nærmere beskrivelse. A synes å ha vært så sterkt fokusert på fagområdet håndkirurgi, at andre områder av den ortopediske kirurgi ble ansett mer eller mindre irrelevante. En slik holdning kan lagmannsretten i utgangspunktet ikke forstå, all den tid spesialistutdanningen - etter de norske regler - krever at kandidaten gjennomfører et stort antall godkjente operasjoner som førsteoperatør innenfor flere områder av ortopedien, herunder rygg- og hofteoperasjoner. Det er nærliggende å søke forklaringen på As holdning i at hun ville kunne oppnå

spesialitet i ortopedisk kirurgi etter islandske regler, uten krav til dokumentasjon for gjennomførte operasjoner. Slik spesialitet har hun nå etter det opplyste fått. Lagmannsretten er enig med tingretten i at mye taler for at A tidlig hadde tenkt på en slik løsning. I et slikt perspektiv synes det lite trolig at As utdannelsesprogresjon i større grad hadde blitt påvirket av faglige råd fra en oppnevnt veileder, enn fra andre fagpersoner.

I vurderingen av As faglige kvalifikasjoner som kirurg står uttalelsen av 2. mai 2001 fra samtlige overleger ved håndkirurgisk seksjon sentralt. Det anses på det rene at vurderingen ble foretatt i slutten av februar 2001, og at den ble meddelt A på dette tidspunkt. Klinikkdirktør Engebretsen ble etter det opplyste informert om overlegenes vurdering i brev fra seksjonsoverlege Røkkum av 1. mars 2001. Det forhold at vurderingen ble formalisert i en skriftlig uttalelse i mai 2001, antas å ha sammenheng med at A på dette tidspunkt hadde engasjert advokat til å representere henne i forhold til Rikshospitalet.

Seksjonsoverlege Magne Røkkum har for lagmannsretten fasthold og begrunnet den oppfatning som fremgår av uttalelsen. Lagmannsretten finner ikke holdepunkter for at uttalelsen hviler på et mangelfullt faktisk grunnlag. Retten antar at en skriftlig uttalelse av denne karakter er uvanlig, og at den både i fagmiljøet og i forhold til omverdenen må anses som dramatisk. Selv om det er opplyst at kandidater under spesialistutdanningen fra tid til annen får beskjed om at de ikke anses å ha de nødvendige kvalifikasjoner, fremstår As tilfelle som spesielt. Lagmannsretten finner imidlertid ikke holdepunkter for at uttalelsen har sitt grunnlag i annet en faglige vurderinger. De medisinskfaglige vurderinger som ligger til grunn for uttalelsen, kan lagmannsretten ikke overprøve.

Det er etter lagmannsrettens syn mye som taler for at de mangler som knyttet seg til As kirurgiske ferdigheter og utdannelsesprogresjon, alene ville vært tilstrekkelig til å gi Rikshospitalet saklig grunn til oppsigelse. Det er imidlertid ikke nødvendig å ta endelig stilling til dette, idet det også foreligger andre omstendigheter som medfører at vilkårene for oppsigelse - i alle fall etter en samlet vurdering - er oppfylt.

Lagmannsretten deler tingrettens syn på As anmeldelse av blant andre Rikshospitalet og en rekke navngitte medarbeidere, og på de undersøkelser A foretok på sin arbeidsplass forut for anmeldelsen, og viser for så vidt til tingrettens begrunnelse.

Det er for lagmannsretten fremkommet nye opplysninger vedrørende enkelte av disse forhold. Dette gjelder blant annet i tilknytning til forskningsprosjektet hvor A samarbeidet med professor B, og sistnevnte ble anmeldt for tyveri av åndsverk og brudd på taushetsplikten. De opphavsrettslige og forskningsetiske spørsmål knyttet til As forskningsprosjekt angikk ikke As arbeidsforhold ved Rikshospitalet i det hele tatt, og spørsmålet om hvorvidt anmeldelsen av professor B isolert sett var tilstrekkelig begrunnet, må anses oppsigelsessaken uvedkommende.

Det sentrale for lagmannsrettens vurdering på dette punkt er at A innga en anmeldelse hvor navngitte personer ansatt ved Rikshospitalet ble beskyldt for en rekke - til dels alvorlige - straffbare forhold, herunder korrupsjon. Anmeldelsen omfattet dessuten Rikshospitalet som foretak, Den norske Legeforening og Rikshospitalets advokat. Det er i saken ikke fremkommet noe som kunne gi rimelig grunn til å fremsette slike beskyldninger og anmeldelsen fremstår til dels som meningsløs.

Det er ikke ført tilstrekkelig bevis for at A selv tok kontakt med pressen i forbindelse med anmeldelsen, men det er på det rene at hun uttalte seg om denne til Dagbladets journalist. Spørsmålet har uansett liten betydning for lagmannsrettens vurdering av As opptreden.

Lagmannsretten er enig med tingretten i at anmeldelsen og de undersøkelser A foretok i forkant av denne, må anses utilbørlig og ødeleggende for det gjensidige tillitsforhold mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Hvorfor As fokus etter hvert i så liten grad synes å ha vært rettet mot fremdriften i hennes spesialistutdanning, og - tilsynelatende - i så stor grad mot forhold i hennes omgivelser, har lagmannsretten ikke grunnlag for å si noe sikkert om. Det kan ikke herske tvil om at A må ha følt seg i en presset situasjon, særlig etter at hun ble gjort kjent med den negative vurdering av hennes kirurgiske ferdigheter, men dette kan ikke lede til en annen vurdering av hennes opptreden.

Avslutningsvis bemerkes at As opptreden etter lagmannsrettens syn ikke ville kunne bedømmes annerledes ut fra de regler som nå gjelder varsling i arbeidsforhold. Det pekes særlig på at A ikke har søkt å ta opp de problemstillinger som er gjenstand for anmeldelsen med arbeidsgiveren på en lojal

måte.

Oppsigelsen av A anses etter en samlet vurdering å være saklig begrunnet i de forhold som er drøftet ovenfor, jf arbeidsmiljøloven § 60 nr 1.

Det er dermed ikke nødvendig for lagmannsretten å gå inn på de øvrige forhold som er angitt som grunnlag for oppsigelsen.

Tingrettens dom blir etter dette å stadfeste, idet lagmannsretten også er enig i tingrettens omkostningsavgjørelse.

Anken har vært forgjeves, og A skal etter hovedregelen i tvistemålsloven § 180 første ledd erstatte motpartens saksomkostninger for lagmannsretten. Det finnes ikke grunn til å anvende unntaksregelen.

Advokat Kvernaas har fremlagt omkostningsoppgave på i alt kr 487.500,-, som i sin helhet består av salær inkludert merverdiavgift. På spørsmål fra lagmannsretten har advokat Kvernaas begrunnet salærkravet nærmere. Han har i denne forbindelse påpekt at den ankende part har benyttet fire prosessfullmektiger under saksforberedelsen for lagmannsretten, som har valgt til dels forskjellige vinklinger på saken. Det anføres at dette har medført ekstraarbeid i form av imøtegåelse av stadig nye anførsler og bevis, også etter utløpet av § 375-fristen, samt diskusjoner om mulige løsninger med flere prosessfullmektiger. Det er også anført at ankeforhandlingen er utsatt en rekke ganger på grunn av ankende parts forhold, og at dette har ført til merarbeid. Advokat Kvernaas har for øvrig opplyst at den innleverte omkostningsoppgave er nedjustert i forhold til det underliggende salærkrav.

Det bemerkes at advokat Danielsens salærkrav for lagmannsretten er oppgitt til kr 396.843,75 inkludert merverdiavgift. Han har i tillegg fremsatt krav om salær på kr 219.787,50 inkludert merverdiavgift, til tidligere advokater i ankerunden, til sammen kr 616.631,25. Advokat Kvernaas har protestert på det samlede omkostningskrav fra den ankende part, mens det ikke har kommet bemerkninger til ankemotpartens krav.

Lagmannsretten finner - hensett til sakens omfang og karakter - salærkravet fra advokat Kvernaas for høyt, også om det tas hensyn til de forhold som er anført ovenfor. Retten finner etter en samlet vurdering at ankemotpartens nødvendige omkostninger for lagmannsretten skjønnsmessig kan fastsettes til kr 310.000,-, med tillegg av merverdiavgift, totalt kr 387.500,-.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning:

- 1. Tingrettens dom stadfestes.*
- 2. I saksomkostninger for lagmannsretten betaler A innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av denne dom til Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF 387.500 - trehundreogåttisyytusenfemhundre - kroner, med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.*